

Plangere impotriva ordonantei procurorului. Incadrarea juridica a faptelor. Concurs de infractiuni: inselaciune, fals in declaratii si uz de fals. Non reformatio in pejus

Complaint vs. the prosecutor's solution. Juridical settlement of the facts. Fraud. False statements declared. Infractions reunited

**Rezumat și comentariu
Lect. univ. dr. Anamaria Cercel**

Abstract

*The false statement given by an individual person at the notary's office, according to which the respective individual, together with his family, would own no other housing tenement may constitute as well the infraction of false statements as the fraudulent mean through which the damaged side was misled, with the purpose of acquiring from this latter a housing tenement with a price reduced for social reasons. This purpose would, by itself, constitute, under these circumstances, the infraction of fraud. Through the use made of this statement at the notary's office as a piece of evidence in the sale-purchase file forwarded by the respective company, the infraction of making use of false items would be accomplished. The complaint forwarded versus the solution given by the prosecutor, respectively the one of drawing the defendant of the penal pursuit procedure, in respect to the Penal Procedure Code, art. 10 letter b) and following, even under the circumstances of a correct evaluation of the facts' juridical settlement, should still be unable to cause a changement regarding the prosecutor's decision, due to the fact that the accused is entitled to benefit from the principle: **non reformatio in pejus** used as ground for his protection.*

Key words: *infraction reunited, fraud, false statements, use made of false items, complaint vs the prosecutor's solution, principle of: non reformatio in pejus.*

Cuvinte cheie: *conkurs de infractiuni, inselaciune, fals, uz de fals, plangere impotriva solutiei procurorului, principiul non reformatio in pejus.*

Decizia penala nr. 715/06.11.2009 Tribunalul Dolj, sectia penala

Rezumat speta:

Prin Ordonanta din 24.06.2008, Parchetul de la langa Judecatoria Craiova, a dispus scoaterea de sub urmarire penala a inculpatului NS, conform disp. art 10 lit b1 C.p.p cu aplicarea art.18/1 Cp si amenda administrativa de 1000 lei, pentru infractiunile de fals in declaratii, uz de fals si inselaciune. Impotriva acestei ordonante, petentul a formulat plangere la primul procuror, care prin ordonanta din 05.11.2008 a dispus mentinerea acestei solutii.

Petentul s-a adresat instantei penale cu plangere impotriva solutiei Parchetului. Judecatoria Craiova a respins plangerea petentului. Impotriva acestei sentinte, petentul a formulat recurs. Tribunalul Dolj, sectia penala a respins recursul petentului.

Pentru a se pronunta in acest sens, instanta superioara a retinut ca, la incheierea contractului de vanzare cumparare petentul a indus in eroare reprezentantii societatii - parte vatamata, deoarece nu indeplinea conditiile art.14 din Decizia nr.31/1999 emisa de societate pentru vanzarea spatiilor cu destinatia de locuinta pe care le detinea in patrimoniu. Instanta a retinut ca petentul a sustinut intr-o declaratia notariala ca nu a instrainat anterior nici o locuinta proprietate personala, dobandita conform Legii nr. 85/1992, fiind astfel, incidenta inselaciunea, prev de art.215 alin. 1 si 3 C.p.

De asemenea, tribunalul a retinut ca petentul a comis infractiunea de fals in declaratii, pentru ca la momentul in care a dat declaratia notariala cu continutul aratat avea in proprietate un imobil, dobandit anterior prin mostenire, intr-o alta localitate, iar acest imobil a fost donat ulterior fiului sau.

Pentru a considera intrunite disp. art. 291 Cp privind uzul de fals, tribunalul a retinut ca declaratia notariala falsa a fost folosita de petent.

Cu privire la amenda cu caracter administrativ, tribunalul a mentinut considerentele pentru aplicarea art 18/1 C.p.

La dosar a fost depuse inscrisuri: Contract de vânzare cumpărare nr.9/03.12.2003 încheiat între faptuitor si societate, avand ca obiect o locuinta (casă de locuit) in care anterior faptuitorul locuise ca si chiriaș, ca locuinta de serviciu, proces verbal de predare primire a locuintei in urma acestei tranzactii, declarația olografă depusă de faptuitor la serviciu, nedată si fara numar de inregistrare, in sensul ca nu mai detine in proprietate alta locuinta; declaratia notarială din 29.07.2003, in sensul că locuiește împreună cu familia în locuința pe care intenționează să o cumpere și nu deține o altă locuință proprietate personală; adeverinte emise de autoritatile locale ale altor localitati, datate ulterior declaratiei notariale, privind nedetinerea de catre faptuitor sau de sotia sa, a altor imobile impozabile sau locuinte; contract de schimb autentic nr.12794/20.10.1995 – NS a dat la schimb un imobil care il dobândise prin cumpărare la data de 10.05.1991 de la RAFLPS; donație din 28.07.2003, NS donează fiului sau imobilul dobândit prin schimb; ofertă si acceptare donație din 04.10.2005, privind intoarcerea apartamentului de la fiul sau, in patrimoniul lui NS; donatie din 16.09.2003 NS donează fiului sau un alt imobil, dobandit prin moștenire, in 1999, situat intr-o alta localitate; adeverinta nr.486/2008 a Primariei loc. BP in sensul ca, invinuitul a figurat in evidentele primariei, cu casa de locuit plus anexe din anul 1999, iar in 2003 a donat acest imobil fiului sau, care i l-a donat inapoi conform contractului nr.6363/04.10.2005; Decizia nr.31/1999 a societatii pagubite, privind conditiile de vanzare, respectiv de cumparare pentru spatiile cu destinatia de locuinta pe care le detinea in patrimoniu: cerinte - potentialul cumparator sa nu detina impreuna cu familia o locuinta proprietate personala si sa nu fi instrainat anterior o locuinta detinuta si cumparata in conditiile Decretul Lege nr.61/1990 si a Legii nr. 85/1992.

Comentariu

Fata de petent urmarirea penala s-a desfasurat pentru savarsirea a trei infractiuni in concurs real. Desi, procurorul a stabilit ca faptele savarsite de faptuitor nu sunt prevazute de legea penala, tribunalul prin decizia penala nr. 715/06.11.2009 a realizat incadrarea penala corecta a faptelor savarsite de petent.

Inselaciunea. Conform art 215 alin.1 C.pen, infractiunea de inselaciune este reprezentata de inducerea in eroare a unei persoane, prin prezentarea ca adevarata a unei fapte mincinoasa sau ca mincinoasa a unei fapte adevarate, in scopul de a obtine pentru sine sau pentru altul un folos material injust si daca s-a pricinuit o paguba. Conform alin 3. al art 215 C.pen, inselaciunea in conventii este reprezentata de inducerea sau mentinerea in eroare a unei persoane cu prilejul incheierii sau executarii unui contract, savarsita in asa fel incat, fara aceasta eroare, cel inselat nu ar fi incheiat sau executat contractul in conditiile stipulate.

Elementul material al infractiunii, respectiv actiunea de inducere in eroare, a fost realizata de petent prin declararea ca adevarata a unei situatii mincinoase. Cu alte cuvinte, petentul a declarat, in mod nereal, ca nu detine o proprietate personala, la momentul cumpararii locuintei de serviciu si ca nu a cumparat o locuinta in baza DL nr.31/1990 si a Legii nr.85/1991. In speta, elementul material s-a realizat printr-o actiune. Chiar daca, inselacinea se poate savarsi si prin omisiune¹, petentul a ascuns adevarata situatie a bunurilor aflate in proprietatea sa si a familiei, inasa nu prin omisiunea de a declara asupra acestor aspecte, ci dimpotriva, printr-o actiune de negare a existentei acestora.

Prin efectuarea actelor de instrainare a imobilelor catre fiul sau nu s-a remediat indeplinirea conditiilor de eligibilitate in persoana petentului. In primul rand, la data realizarii declaratiei notariale, precum si la momentul incheierii contractului de vanzare cumparare a locuintei de serviciu, petentul detinea un imobil intr-o localitate invecinata, dobandit anterior prin mostenire. Acest imobil a fost doar dupa doua luni donat de catre petent fiului sau. Nu prezinta importanta faptul ca la un interval de timp relativ scurt a instrainat acest imobil, ci dimpotriva, neindeplinirea, la momentul incheierii conventiei de cumparare a locuintei de serviciu, a conditiilor de dobandire a unei noi locuinte.

In plus, realizarea unor acte de instrainare a bunurilor imobile catre fiul sau, prin donatii, nu prin acte cu titlu oneros si primirea acestora inapoi, dupa trei ani, prin acceptarea donatiilor facute de fiul sau, precum si intervalul scurt intre prima donatie, si momentul incheierii contractului de cumparare a locuintei de serviciu, de numai o zi, duce la concluzia ca petentul a cunoscut cerintele legale si a incercat eludarea legii, atat prin indepartarea fictiva din patrimoniu a imobilelor donbandite anterior, cat si prin omisiunea de declarare a unor situatii juridice esentiale in care se afla. Mai mult, instrainarea a fost facuta catre un membru al familiei petentului, necasatorit, iar conditiile de cumparare stabileau ca, atat cumparatorul personal, cat si impreuna cu familia, sa nu detina locuinte in

---

¹ Tribunalul Bucuresti, decizia nr.307/25.03.2005, sectia I penala in A. Stoica, Infractiunile contra patrimoniului, practica judiciara, Ed Hamangiu, Bucuresti, 2006, p.206.

proprietate. In aceasta situatie, indiferent de eforturile depuse de petent prin instrainarea imobilelor, conditiile legale in persoana sa nu erau indeplinite pentru a putea cumpara.

Mijloacele de savarsire a faptei utilizate de faptuitor au reprezentat declaratiile scrise olografe si notariale depuse la serviciu alaturi de cererea de cumparare a locuintei. Aptitudinea acestor mijloace de a crea partii vatamate o reprezentare falsa a realitatii sunt apreciate in concreto. In speta, partea vatamata a fost o persoana juridica; existenta sa are la baza o fictiune juridica si prin urmare, criteriile de apreciere se verifica in persoana reprezentantilor societatii care au aprobat vanzarea si a functionarilor societatii care aveau atributii in pregatirea dosarului de vanzare si in verificarea indeplinirii de catre faptuitor a conditiilor legale. Aceste persoane, langa faptul ca, nu li s-ar aplica circumstante scuzante fiind varsta, gradul de cultura, sunt obligate sa-si exercte cu buna credinta si cu maxima diligenta obligatiile de serviciu. Prin urmare, criteriile de apreciere sunt mai severe, insa mijloacele utilizate de faptuitor, respectiv prezentarea unor declaratii notariale, a unor adeverinte emise de diferite autoritati publice, precum detinerea unor bunuri in alte localitati decat cea in care se cumpara prezenta locuinta, locatie pe care societatea putea sa nu o cunoasca, sunt suficient de importante, de capabile a induce in eroare chiar si o persoana deosebit de vigilenta si care se incede cu buna credinta in actele oficiale.

Referitor la urmarea imediata produsa, infractiunea de inselaciune in varianta prevazuta de alin.1 este conditionata de producerea unei pagube in patrimoniul persoanei vatamate. In speta, tranzactionarea locuintei s-a realizat in baza legilor speciale, la un pret stabilit dupa criterii legale si care a fost incasat de la faptuitor si, in consecinta, la prima vedere, paguba patrimoniala nu ar putea fi retinuta. Cu toate acestea, paguba patrimoniala se poate retine prin instrainarea bunului imobil la un pret legal, mai mic, care nu este stabilit in functie de valoarea de piata a bunului, ci in functie de persoana cumparatorului, din ratiuni de politica sociala.

Cat priveste fapta de inselaciune in conventii, prevazuta de alin 3, urmarea imediata concretizata prin crearea unei pagube in patrimoniul partii vatamate nu este ceruta pentru existenta infractiunii². Din modul de savarsire a faptei de inducere in eroare realizata de faptuitor cu prilejul incheierii si executarii conventiei, rezulta ca fara aceasta eroare, societatea nu ar fi incheiat incheiat si nici executat contractul de vanzare cumparare. Savarsirea infractiunii de inselaciune in forma de baza, prevazuta de alin.1 al art.215 C.p. nu exclude incadrarea si in prevederile aliniatului 3 al aceluiasi articol.

Falsul in declaratii. Inselaciunea se poate realiza prin mijloace frauduloase, iar atunci cand mijloacele frauduloase constau prin ele in seze infractiuni, se indeplinesc conditiile concursului de infractiuni³. Asadar, mijloacele utilizate de faptuitor, respectiv declararea falsa a realitatii, in forma autentificata, dar si prin declaratie olografa, pe langa faptul ca reprezinta mijloacele frauduloase ale

---

² R. Raducanu, Drept penal, partea speciala, Universul juridic, 2009, p. 244.

³ T.Toader, Drept penal roman, Partea speciala, ed. Hamangiu, 2007, editia a treia, p.188.

inselaciunii, intereseaza si pentru infractiunea de fals in declaratii. Fiind declaratii materializate in scris, foile declaratiilor sunt obiectul material, dar si produsul infractiunii⁴.

Conform art. 292 C.p, infractiunea de fals in declaratii consta in declararea necorespunzatoare a adevarului, facuta unui organ sau institutii de stat ori unei alte unitati din cele la care se refera art 145 C.p, in vederea producerii de consecinte juridice, pentru sine sau pentru altul, atunci cand, potrivit legii sau imprejurarilor, declaratia serveste pentru producerea acelei consecinte.

Declaratia olografa data la societate, precum si declaratia notariala in care faptuitorul a aratat ca nu detine impreuna cu familia o alta proprietate personala si nu a cumparat o locuinta anterior, in baza legii nr.85/1992, reprezinta declararea necorespunzatoare a adevarului, facuta unui organ sau institutii de stat ori unei alte unitati din cele la care se refera art 145 C.p si indeplineste conditiile elementului material al acestei infractiuni.

De asemenea, in speta, declaratia a fost capabila sa produca acele consecinte juridice urmarite de faptuitor, deoarece legea stabileste obligativitatea acestor declaratii si efectele juridice, respectiv dobandirea vocatiei concrete de a cumpara locuinta la pret social.

Urmarea imediata a savarsirii infractiunii de fals in declaratii nu este conditionata de un rezultat pagubitor patrimonial, fiind suficienta crearea unei stari de pericol pentru valorile sociale ocrotite, respectiv ocrotirea increderii publice in declaratiile producatoare de consecinte juridice.

Uzul de fals. Conform art. 291 C.p, infractiunea de uz de fals consta in folosirea unei in scris oficial sau sub semnatura privata, cunoscand ca este fals in vederea producerii de consecinte juridice. In speta, utilizarea declaratiei notariale la societate, in vederea incheierii contractului de cumparare a locuintei, cunoscand ca imprejurarile consemnate in acest in scris autentic sunt false, constituie elementul material al infractiunii de uz de fals.

Pe de alta parte, intr-o opinie jurisprudentiala, reluata si in doctrina⁵ s-a sustinut ca declararea falsa a adevarului intr-o declaratie notariala si folosirea acestei declaratii in scopul producerii de consecinte juridice, nu indeplineste decat conditiile infractiunii de fals in declaratii, fiind exclus concursul cu infractiunea de uz de fals.

Solutia retinuta in incadrarea juridica din speta, respectiv concurs intre inselaciune, fals in declaratii si uz de fals, nu a exclus, infractiunea de uz de fals si pe parcursul procedurii judiciare, faptuitorul nu a criticat, pentru aceste considerente, retinerea acestei ultime infractiuni.

Argumentele pentru mentinerea in concurs a infractiunii de uz de fals constau in faptul ca declaratia notariala este un act solemn, efectuat de un reprezentant al autoritatii si nu poate fi considerata asemanatoare unui act sub semnatura privata, a carui falsificare si utilizare sunt incriminate impreuna.

---

⁴ V. Dongoroz, S. Kahane, I. Oancea, I. Fodor, N. Iliescu, C. Bulai, R. Stanoiu, Explicatiile teoretice ale Codului penal roman, Ed. Academiei, Bucuresti, 1971, vol.IV, p.405.

⁵ Tribunalul Suprem, Sectia penal, decizia nr.843/1975, Culegere de decizii, 1975, p. 400.

Urmarea imediata este crearea unei stari de pericol pentru valorile sociale ocrotite, respectiv increderea publica fata de inscrisurile oficiale sau inscrisurile sub semnatura privata⁶.

Concluzie. Stabilirea elementelor de fapt esentiale a dus la incadrarea juridica a faptelor savarsite de faptuitor sub forma unui concurs de infractiuni: inselaciune, fals in declaratii si uz de fals. Cu toate acestea, pentru acest concurs de infractiuni s-a dispus scoaterea de sub urmarire penala al inculpatului, in conditiile art 10 lit b/1 C.p.civ, cu aplicarea unei amenzi cu caracter administrativ. In procedura judiciara declansata de fostul inculpat, prin plangerile inpotriva acestei solutii, desi s-au indentificat elementele de fapt si s-a realizat incadrarea juridica reala in materie penala, in propria cale de atac nu s-a putut agrava situatia petentului si solutia procurorului a fost mentinuta.

---

⁶ R. Raducanu, op.cit, p345.